



Endelave, 24. juli 2014

Til

Natur- og Miljøklagenævnet
 Rentemestervej 8
 2400 København NV
nmkn@nmkn.dk

**J. nr NMK-10-00807: Miljøgodkendelse af Endelave Havbrug samt VVM-tilladelse.
 Rettelser og supplerig til Foreningen Endelave Hav – og Dambrug – Nej tak's indsigelse mod
 Miljøgodkendelse og VVM-tilladelse til Hjarnø Havbrug A/S**

Vi har to rettelser og en supplerig til vores indsendte klage:

- 1) Afsnit 5 "BAT" 4. afsnit på side 10 om norske fastvæggede havbure med forureningsopsamling. Parantesens indhold skal være "Aquafarm Neptun", for at en informationssøgning giver resultat
- 2) Afsnit 7.1, tabellen på side 14. Der er byttet om på to værdier. De korrekte værdier er:

	Endelaves spildevand før rensning 2013/år	Endelaves spildevand efter renseanlæg 2013/år	Endelave Havbrug Miljøtilladelse/år
N	1476 kg	90 kg	88.000 kg
P	336 kg	15 kg	9.600 kg

- 3) Vedr. Horsens kommunes klage/bemærkninger til Miljøgodkendelse af Endelave Havbrug samt VVM-tilladelse.

Foreningen Endelave Hav – og Dambrug – Nej tak bakker fuldt op om Horsens Kommunes bemærkninger. Da disse bemærkning indeholder væsentlige synspunkter om specielt betydningen af fosfor-belastningen af Hovedvandopland Horsens Fjord, ønsker vi, at det fulde indhold af Horsens Kommunes klage/bemærkningsskrivelse indgår som en integreret del af vores klage.

De følgende sider er således i det væsentligste en gengivelse af de kommentarer til Natur- og Miljøklagenævnet, som Horsens Kommune har indsendt angående Miljøgodkendelse og VVM-tilladelse til Hjarnø Havbrug A/S til etablering af havbrug ved Endelave.

Projektet

Havbruget placeres syd for Endelave sydøst for Horsens Fjord i vandområde "Endelave og kystvandet fra Norsminde Fjord", som er en del af Vandplan-hovedvandopland 1.9, "Horsens Fjord". Anlægget placeres 1,3 km syd for Natura 2000-område nr. 56. "Horsens Fjord, havet øst for og Endelave", Habitatområde H52 og Fuglebeskyttelsesområde F36.

Ved realisering af det godkendte projekt vil produktionen øges fra projektets opstart i 2014 til 2016, hvor fuld produktion opnås.

Fra og med 2016 vil havet omkring havbruget således blive tilført 88 tons kvælstof (herefter N) og 9,6 tons fosfor (herefter P) om året.

I As Vig etableres 3 muslingebrug og ved Hjarnø 1 tanganlæg. Ved høst af produkterne fra disse kulturer forventes der ved fuld drift årligt at blive fjernet i alt 100,3 tons N og 6,7 tons P. Dette anses som en kompensation for næringsstoffer tilført ved havbruget.

Målsætning for vandområdet

Naturstyrelsen offentliggjorde d. 18. 2. 2014 basisanalysen for 2. generation vandplaner (for perioden 2015 – 2021). Det fremgår af basisanalysens digitale kortmateriale ([Miljøgis](#)), at det foreløbige mål for vandområdet er "god økologisk tilstand", hvilket er en videreførelse af målsætningen i 1. planperiode (2009 – 2015). En målsætning, som i øvrigt er EU-bestemt jfr. vandrammedirektivet.

Tilstand og prognose for vandområdet

Vandområdet opfylder ikke målsætningen i den gældende Regionplan ligesom det fremgår af Vandplan 2009 – 2015, at:

"Trods forbedringerne nævnt indledningsvist har miljøtilstanden i vandområderne generelt ikke ændret sig tilstrækkeligt i gunstig retning, og det er nødvendigt yderligere at reducere påvirkningen med især kvælstof, men også fosfor. Der er således ingen af vandområderne, hverken åbne eller lukkede, der har opnået en god økologisk tilstand mht. de biologiske kvalitetselementer, vurderet ud fra den nuværende tilstand af dybdegrænse af ålegræs, se tabel 2.3.8. I de klassificerbare områder vurderes tilstanden således at være ringe eller dårligere..."

og

"Ingen af de marine vandområder forventes dermed at nå målopfyldelse i 2015, uden at der iværksættes supplerende tiltag."

Det fremgår specifikt om fosfor at:

"De planlagte fosforreduktioner er meget varierende fra område til område, men er af en størrelsesorden i hovedvandoplandet, at de ikke forventes at bidrage væsentligt i forhold til målopfyldelse."

Det fremgår også af den nyeste basisanalyse, at Naturstyrelsen vurderer, at tilstanden i samtlige områder inden for Hovedvandopland Horsens Fjord fortsat er ringe eller dårligere.

Natur- og miljøklagenævnet traf d. 20. dec. 2012 afgørelse i en klagesag omhandlende et havbrug beliggende inden for samme vandområde som nærværende (NMK-10-00391). Nævnet konstaterede i den forbindelse at:

"prognosen for opnåelse af gunstig bevaringsstatus for de beskyttede marine naturtyper sandbanker, vadeblader, laguner, bugter og rev i det berørte Natura 2000-område er vurderet ugunstig."

Årsager til manglende målopfyldelse

I NMK-10-00391 bemærkede klagenævnet, at den manglende målopfyldelse for vandområdet såvel som Natura 2000-området er en *"følge af udledningen af fosfor og kvælstof fra diffuse kilder som f.eks. jordbruget og spredt bebyggelse samt havbrug."*

Nedenstående figur fra Vandplan 1.9 (2009 – 2015) viser den landbaserede kildeopsplittede belastning

Kildefordeling 2005-2009, fosfor

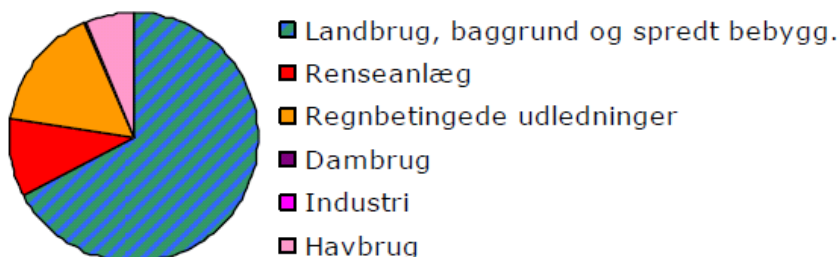


Fig. 2.2.3 i Vandplan 1.9.

Det fremgår også af vandplanen, at havbrug i 2015 forventes at ville bidrage med i alt 2,72 tons P til Hovedvandopland Horsens Fjord. Dette inkluderer ikke den netop godkendte produktion.

Ifølge vandplanen er der: *....indikationer på, at fosfortilførslen til alle kystvandene inden for hovedvandoplandet bør reduceres for at sikre opfyldelsen af miljømålene. Der er således behov for at sikre en fortsat progressiv reduktion af den menneskeskabte fosfor påvirkning af kystvandområderne fra såvel diffuse kilder (herunder især landbruget) som punktkilder."*

Klagen

Kompensationsanlæggene placeres i stor afstand fra havbruget og imod den fremherskende strømretning. Det betyder, at effekterne under og omkring kompensationsanlæggene er fysisk adskilt fra effekterne under og omkring havbruget. VVM-redegørelsen underbygger dette argument, idet modellering af de forskellige effekter, viser manglende fysisk sammenhæng mellem havbrugsområdet og kompensationsområderne. Foreningen Endelave Hav – og Dambrug – Nej tak finder ikke, at det er afvist, at den ansøgte produktion kan give anledning til øget fytoplanktonproduktion, forringet sigtdebyde og øget risiko for perioder med iltsvind. Det er ikke dokumenteret, at der ikke vil være negative påvirkninger af de beskyttede naturtyper i Natura 2000-området.

Selv under antagelse af, at kompensation i stor afstand fra havbruget fungerer efter ansøgers hensigt, vil der ske en nettoforøgelse af fosforbelastningen med 2,9 tons ved havbruget og af ilt-forbrugende organisk materiale (BI5) under både muslinge anlæg og havbrug.

Da det fremgår af Vandplan 2009 – 2015, at der er behov for at reducere tilførslen af P, må en merbelastning på 2,9 tons P/år forventes at skulle modsvares af en reduktion i andre diffuse eller punktkilders bidrag. I modsat fald bør det afklares om en nettoforøgelse af P-belastningen i et område, som ikke overholder de fastsatte miljømål, er foreneligt med miljømålsloven og vandrammedirektivets krav.

Den fremskrevne baseline viser den forventede belastning med N og P i 2015.

Punktkildebelastning af overfladevande Hovedvandopland Horsens Fjord				
Type	Kvælstof t/år		Fosfor t/år	
	2010	2015	2010	2015
Renseanlæg	107,4	107,7	3,41	2,91
Regnbetingede udledninger	23,3	23,3	4,82	4,83
Dambrug	0,6	0,6	0,07	0,07
Virksomheder	0,0	0,0	0,00	0,00
Spredt bebyggelse	29,3	25,3	6,56	3,25
Havbrug	26,0	26,0	2,72	2,72
I alt	186,6	182,9	17,58	13,78

Fra Vandplan 1.9 (2009 – 2015)

Det fremgår af klagenævnsafgørelse NMK-10-0039, at godkendelsesmyndighedens vurdering af havbrugets påvirkninger af et Natura 2000-område skal indeholde en vurdering af den kumulative effekt af den samlede belastning med næringsstoffer, medicin og hjælpestoffer.

Hvis den samlede P-belastning forudsættes at skulle reduceres, som det fremgår af udkast til vandplan, vil en merudledning, som følge af den meddelte miljøgodkendelse, forventes at medføre skærpede krav til andre udledere – eksempelvis spildevandsudledere og/eller til landbruget.

Potentialet i at nedbringe bidraget fra spildevand vurderes umiddelbart ikke at være stort.

Alternativet vil da være at mindske P-tabet fra landbrugsarealer, hvilket vil indebære skærpede krav til landbrugserhvervet. Det vurderes at være meget omkostningstungt og i modstrid med den nyligt offentliggjorte vækstplan.

Foreningen Endelave Hav – og Dambrug – Nej tak finder, at der bør foretages en vurdering af om denne merudledning af P fra en enkelt virksomhed er proportional, når den sammenholdes med de omkostninger, som Horsens Kommunes borgere eksempelvis pålægges for at forbedre spildevandsrensningen i det åbne land eller etablere spildevandsrensning på Endelave – et projekt som har kostet 26 mio. kr. (renseanlæg og kloakering) og har reduceret P-belastningen af samme vandområde med blot 321 kg P/år.

På Foreningen Endelave Hav – og Dambrug – Nej tak's vegne



Danna Borg

Miljøbiolog